

γ'. 'Η λειτουργία των σήμερον.

1. 'Ο σκοπός τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσεως.

Σκοπὸς τῆς ἐπαγγελματικῆς ἀγωγῆς εἶναι νὰ διδάξῃ εἰς τὸν ἔφηβον καὶ τὸν νέον τὴν σημερινὴν θέσιν τοῦ ἐπαγγέλματος, εἰς τὸ διποῖον ἔχει κλίσιν, τοὺς τρόπους καὶ μεθόδους ἔργασίας ἐν αὐτῷ, τὰ τῆς παραγωγῆς δι' αὐτοῦ ἀγαθῶν μὲ διλιγώτερον κόπον καὶ ἔξοδα, δόστε νὰ γίνωνται ταῦτα συνεχῶς εύθηνότερα καὶ ἀνωτέρας ποιότητος ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν διεθνῆ στάθμην παραγωγῆς τοῦ ἐν λόγῳ κλάδου. Παραλλήλως διδάσκεται ἡ θέσις ἐκάστου ἐπαγγέλματος ἐντὸς τῆς ὅλης κοινωνικῆς καὶ ἑθνικῆς ζωῆς καὶ ἡ σχέσις του πρὸς ἄλλα ἐπαγγέλματα. Καλλιεργεῖται συγχρόνως ἡ χαρὰ τῆς δημιουργίας εἰς τὸν εἰδικευόμενον ἐπαγγελματίαν καὶ στερεώνεται ἡ σκέψις, δτὶ τὸ ἔργον του ἀποτελεῖ κοινωνικὸν λειτούργημα. "Οτι δσα παράγει χρησιμοποιούμεν πλῆθος πολίτων, οἵτινες πάλιν ὀμοιβαίως παρέχουν εἰς αὐτὸν τὰ ἄλλα ἀγαθά, εἴτε ὑλικά εἴτε πνευματικά. Γενικὸν δὲ ἀποτέλεσμα τῆς κοινῆς οἰκονομικῆς προσπαθείας διασαφεῖται, δτὶ εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐπιπέδου ζωῆς τῆς πατρίδος καὶ ἡ οἰκονομική της ἀπελευθέρωσις, δόστε νὰ μὴ ὑπολείπεται τῶν ἄλλων ἔξειλιγμένων κρατῶν καὶ νὰ χαρακτηρίζεται ὑποανάπτυκτος.

'Η ἀνάπτυξις τῶν Φυσικῶν ἐπιστημῶν ἀπὸ τοῦ 19ου αἰῶνος καὶ αἱ ἔφαρμογαὶ τῶν εἰς τὴν τεχνικήν, εἰς τὴν γεωργίαν, εἰς τὴν δργάνωσιν τῆς οἰκονομίας κατὰ τὸν 20ὸν αἰῶνα εἰχον σοβαράς συνεπείας εἰς τὴν ζωὴν τῶν πολιτειῶν. Διεπιστώθη, δτὶ ἡ ἀφθονία τῶν ἀγαθῶν καὶ τὸ ὑψηλὸν εἰσόδημα κατὰ κεφαλὴν εἰς ἐν κράτος τοῦ δίδει ἄλλην δύναμιν καὶ ἄλλην θέσιν μεταξὺ ὅλων τῶν ἄλλων κρατῶν. "Οσα ὑστέρησαν εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς παραγωγῆς των, ἔχαρακτηρίσθησαν ὑποανάπτυκτα καὶ ἐπεκαλούντο συνεχῶς τὴν βοήθειαν εἰς ἀγαθὰ τῶν ἄλλων, τῶν καλλίτερον ὠργανωμένων, ἵδιᾳ μετὰ τὰς καταστροφὰς τοῦ πολέμου.

'Εκεῖθεν ἀνέκυψεν ὡς ἀνάγκη ἑθνικὴ ἡ στροφὴ πολλῶν νέων πρὸς τὴν Ἐπαγγελματικὴν Ἐκπαίδευσιν, δόστε καὶ αὐτοὶ νὰ ζήσουν καλλίτερα καὶ τὴν οἰκονομίαν καὶ πλούτον τῆς πατρίδος των νὰ προαγάγουν. 'Η ἀνάγκη αὗτη κατέστη ἐπιτακτικὴ διὰ λαούς, ποὺ εἰχον στενότητα ζωτικοῦ χώρου πρὸς διατροφὴν τοῦ πληθυσμοῦ των, δταν ὅλαι αἱ περιοχαὶ τοῦ πλανήτου ἐκλείσθησαν καὶ δταν διεπιστώθη, ποία αἰμορραγία ἥτο δι' ἐνα λαὸν ἡ λύσις τῆς μεταναστεύσεως διὰ τὸν πλεονάζοντα πληθυσμόν, ἀφοῦ μάλιστα οἱ μετανάσται συνήθως ἥσαν τὰ καλλίτερα καὶ ρωμαλεώτερα τέκνα του. 'Η λύσις αὗτη εἶναι ἔτι περισσότερον ἐπικίνδυνος, δταν αὔξανεται δ πληθυσμὸς

τῶν δμόρων του, παρ' ὃν ἔδεινοπάθησεν εἰς τὸ παρελθόν. 'Εντεθεν κατέστη γενικὸν τὸ αἴτημα δημιουργίας 'Ἐπαγγελματικῆς 'Ἐκπαιδεύσεως πρὸς βοήθειαν διὰ τὴν ζωὴν τῶν ἀτόμων καὶ τοῦ κράτους.

'Η ἀνάγκη τῆς μορφώσεως δι' ἐπαγγελματαῖς ἀνεγνωρίσθη καὶ δι' ἄλλον λόγον. 'Ο εἰδικευμένος ἐπαγγελματίας μὲ διιγώτερον κόπον παράγει περισσότερα ἀγαθά, καλλιτέρας ποιοτητος καὶ οἰκειοποιεῖται πλείονα μέσα. 'Η ἔννοια ὑποανάπτυκτος χώρα καὶ λαὸς ὑποανάπτυκτος δὲν σημαίνει χώραν φύσει πτωχὴν εἰς ἀγαθά, καὶ λαὸν μὴ ικανὸν δι' ἀνοδον, ἀλλὰ χώραν καὶ λαὸν μὴ ἔξελιξαντας τὴν τεχνικὴν τῶν καὶ τὴν οἰκονομίαν των, ὅστε νὰ αὐξήσουν τὴν παραγωγικότητα τῶν εἰδικῶν των πόρων ζωῆς.

'Η σημασία διαμορφώσεως ἀρτίας τεχνικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως εἶναι μεγάλη, δυναμένη νὰ ἔχῃ γενικωτέρας ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς μορφῆς ζωῆς ἐνὸς κράτους. 'Ο καθηγητὴς τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου καὶ Διοικητὴς τῆς Τραπέζης τῆς 'Ελλάδος Ζολώτας σημειώνει σχετικῶς, διτι « ὁ παράγων τῆς τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως εἶναι τόσον οὐσιώδης, ὥστε εἰς περίπτωσιν ἐλλείψεως γενικωτέρου οἰκονομικοῦ προγράμματος θὰ ήρκει ἡ συστηματικὴ ἐκπαίδευσις τοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὰς νεωτέρας μεθόδους παραγωγῆς καὶ δργανώσεως, διὰ νὰ πραγματοποιηθῇ ἀξιοσημείωτος προώθησις τῆς οἰκονομικῆς μναπτύξεως »¹.

'Η καταπολέμησις τῆς ἀνεργίας καὶ τῆς ὑποαπασχολήσεως ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς τεχνικῆς καὶ 'Ἐπαγγελματικῆς 'Ἐκπαιδεύσεως, διότι ὁ ἔχων φωτισμένην γνῶσιν περὶ παραγωγῆς καὶ δργανώσεως λαμβάνει πρωτοβουλίας διὰ νέα ἔργα, εἰς τὰ διοικητικὰ περιορισμένα δργούσας δυνάμεις τῶν νέων, χρησιμωτάτας διὰ πλήρωσιν ἀναγκῶν ἐκδήλων.

Τὸ ὑποστηριζόμενον, διτι τὸ κεφάλαιον εἶναι τὸ καθιστῶν δυνατὴν τὴν θεμελίωσιν νέων ἔργων ἔδειχθη μεταπολεμικῶς ἐν τῇ πράξει, διτι ἐν μέρει μόνον ἀληθεύει. Πλεῖσται ἡσαν αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς ἔδειχθησαν τὰ κεφάλαια, ἀλλὰ εἴτε δὲν ἀπερροφήθησαν, εἴτε δὲν μετεβλήθησαν εἰς ἔργα, οὐχὶ ἐξ ἡθικῆς χαλαρότητος, ἀλλ' ἐξ ἀγνοίας περὶ τὴν δργάνωσιν τοῦ διεξαγομένου ἔργου. "Αλλωστε ἡ ηύξημένη τεχνικὴ καὶ ἐπαγγελματικὴ ἀγωγὴ τοῦ λαοῦ εἶναι ἡ πορίζουσα δλονὲν καὶ περισσότερα κεφάλαια ἐξ ἐπιχωρίων πηγῶν.

Μία δικόμη εὐεργετικὴ ουνέπεια τῆς ηύξημένης τεχνικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς καταρτίσεως τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ἡ ἐνίσχυσις τῆς ζωῆς

1. Ζολώτα Σ., Οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις καὶ Τεχνικὴ ἐκπαίδευσις, 'Αθῆναι 1959, σελ. 11.

τῆς ύπαλθρου διὰ νέων ἔργων καὶ τῆς ἀνακοπῆς τοῦ ρεύματος τῆς φυγῆς ἐξ αὐτῆς. 'Αλλ' ἀκόμη ἡ ἀφοσίωσις εἰς ἀπόκτησιν ἐπαγγελματικῆς καὶ τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως προάγει καὶ κεντρίζει πνευματικάς δυνάμεις, διστε νὰ ἀνυψώνεται συνολικῶς ἡ ὅλη προσωπικότης τοῦ ἐπαγγελματίου καὶ τοῦ τεχνικοῦ.

2. 'Η διάρροσις τῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ τὰ σημερινὰ δεδομένα.

'Οδηγός εἰς τὸ θέμα τοῦτο εἶναι πλείονα στοιχεῖα κοινωνικά, οἰκονομικά καὶ ψυχολογικά.

Τὸ κοινωνικὸν στοιχεῖον συνίσταται εἰς τὸ δτι μία περιοχὴ ἐπὶ μέρους καὶ ἐν κράτος ἐν τῷ συνόλῳ ἔχουν μίαν οἰκονομικὴν καὶ ἔργασιακὴν πραγματικότητα ἴδιαζουσαν. Αἱ πηγαὶ πλούτου καὶ εἰσοδήματος, ἡ κατανομὴ τοῦ πληθυσμοῦ εἰς ἔργα καθιερωθέντα διὰ μακρᾶς πράξεως μελετῶνται συμφώνως πρὸς στατιστικὰ δεδομένα καὶ ύποδεικνύουν τὸ δέον.

'Η σχετικὴ προσοχὴ δὲν συγκεντρώνεται μόνον εἰς τὴν σήμερον, ἀλλὰ προορίται ἡ πορεία τῆς ἐξελίξεως τῆς κοινωνικῆς ζωῆς κατὰ τὴν πρόσεχῆ δεκαετίαν τούλαχιστον, δτε θὰ εἶναι πλήρως δρῶντα πρόσωπα οἱ ἔτοιμαζόμενοι εἰς τὰς Ἐπαγγελματικὰς σχολὰς ἀφ' ἐνός, ἀφ' ἑτέρου δὲ θὰ ἔχουν λάβει τὴν πλήση διάδοσιν των καὶ εἰς τὴν χώραν μας τελειοποιήσεις τεχνικαί, αἱ δποῖαι μόλις τώρα ἀρχίζουν εἰς ἄλλας χώρας ἔχούσας ἀκμαιοτέραν τεχνικήν.

Αἱ τάσεις τῆς Ἑλληνικῆς οἰκονομίας ἐν γένει λαμβάνονται σαφῶς ὑπὸ δψιν. Αὕτη βαδίζει θετικῶς πρὸς τὴν ἐκβιομηχάνησιν καὶ ἀναζήτησιν νέων πηγῶν πλούτου, τόσον μὲ πρωτοβουλίαν τοῦ κράτους, προγραμματίζοντος εύρυ πολυετές σχέδιον ἀναπτύξεως τῆς χώρας, δσον καὶ δι' ἴδιωτικῶν πρωτοβουλιῶν, δεχομένων παρορμήσεις καὶ ἐκ τῶν μετὰ τῶν ἄλλων χωρῶν ἐπαφῶν καὶ ἀνταλλαγῶν ἀγαθῶν. Τὸ ἐνεργειακὸν θέμα ἐλύθη κατὰ τρόπον λίαν Ικανοποιητικόν. Αἱ ἔγγειοι βελτιώσεις καὶ ἡ αὔξησις τῆς παραγωγῆς ἐπραγματοποιήθησαν εἰς δσους κλάδους προδιεγράφησαν. Παράδειγμα ἡ σιτοκαλλιέργεια, ἡ διάδοσις τῆς βαμβακοκαλλιέργειας καὶ ἡ ἐπιτυχὴς εἰσαγωγὴ τῆς τέως ἀνυπάρκτου καλλιέργειας δρύζης, καὶ μάλιστα εἰς ἀλατούχους περιοχάς, θεωρουμένας προηγουμένως ως ἀχρήστους γεωργικῶς. 'Η ἐκμετάλλευσις καὶ διερεύνησις τοῦ ύπεδάφους συνέχιζεται δραστηρίως, δ τουρισμὸς αὔξανεται πολλαπλασίως καὶ ἡ βιοτεχνία, οἰκοτεχνία καὶ σταυλικὴ κτηνοτροφία προβλέπεται νὰ ἔχουν δμοίως ἐπιτυχῆ ἐξέλιξιν. 'Η ἔτι περαιτέρω ἀνάπτυξις τῆς συγκοινωνίας, ἡ διατήρησις καὶ τοποθέτησις εἰς ἀγοράς τοῦ ἔξωτε-

ρικοῦ εύγενῶν γεωργικῶν προΐόντων ἔχουν προοπτικὰς εύνοϊκάς.

Αἱ τάσεις αὗται ὑποδεικνύουν τὸ εἶδος τῶν ἐπαγγελματικῶν σχολῶν, γεωργικῶν, κτηνοτροφικῶν, μηχανοτεχνιτῶν, ἡλεκτροτεχνιτῶν, ἔργοδηγῶν, σχεδιαστῶν, διακοσμητῶν, τουριστικῶν ἐπαγγελμάτων, βιοτεχνῶν, τεχνιτῶν ἐπισκευῆς καὶ κατασκευῆς αὐτοκινήτων, κονσερβοποιίας, ἀλιείας καὶ διστρεοτροφίας.

Ο ψυχολογικὸς παράγων ἀναφέρεται εἰς τὴν κατάδειξιν, δτὶ ἡ φοίτησις εἰς Ἐπαγγελματικὴν σχολὴν ἀποτελεῖ ἐπίσης βασικὴν μόρφωσιν, δπῶς καὶ ἡ φοίτησις εἰς τὸ Γυμνάσιον μὲ τὸ πρόσθετον στοιχεῖον, δτὶ ἐξασφαλίζει ἀμέσως εὑρεσιν ἔργασίας, καθιστᾶ δὲ ίκανούς τους θέλοντας περαιτέρω ἔξελιξιν, νὰ φθάνουν μέχρι τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν τοῦ κλάδου των, ἐάν προπαρασκευασθοῦν διὰ τοῦτο παραλλήλως μὲ τὴν ἔργασίαν των.

Αἱ μέσαι ἐπαγγελματικαὶ σχολαὶ εἶναι αἱ καταλληλότεραι ψυχολογικῶς, νὰ προσελκύσουν φύσει ίκανούς καὶ προοδευτικούς νέους, οἰκοδομούμεναι ἐπὶ τῆς πρώτης βαθμίδος Μέσης Ἐκπαιδεύσεως. Κατὰ τὴν φοίτησιν εἰς τὸ Τριετὲς Μέσον σχολεῖον πολλοὶ πρόσηβοι ρέπουν εἰς μηχανικὰς κατασκευὰς καὶ μικροεφευρέσεις, διὰ τὰς δποίας ἄλλοτε ὑφίσταντο τιμωρίας τόσον παρὰ τῶν γονέων, δσον καὶ παρὰ τῶν διδασκάλων. Ἀλλοτε ἀμφότεροι ἐκεῖνοι ἐξεπλήσσοντο διὰ τὴν δεξιότητά των περὶ τὰς κατασκευὰς ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν δυσκολίαν περὶ τὴν παρακολούθησιν θεωρητικῶν γνώσεων. Ἡ διοχέτευσις τῶν ἔχοντων τὴν ίδιοτυπίαν ταύτην περὶ τὰ πράγματα (manière des choses) εἰς εὑρύτερον τεχνικὸν στάδιον καὶ δὲ προσανατολισμὸς εἰς ἐπαγγέλματα χρήζοντα περαιτέρω σπουδῆς εἶναι τὸ μέσον διοχετεύσεως πρὸς τὰς ἐπαγγελματικὰς σχολὰς ίκανῶν νέων καὶ οὐχὶ τῶν ἀποπεμπομένων ἐκ τοῦ γυμνασίου λόγῳ διανοητικῆς δυσκινησίας.

Ἡ λύσις αὕτη τῶν Μέσων ἐπαγγελματικῶν σχολῶν δὲν ἀποκλείει τὴν μαθητείαν εἰς τέχνας καὶ ἐπαγγέλματα τοῦ κυρίου δγκου τῶν ἀποφοίτων ἐκ μόνου τοῦ στοιχειώδους σχολείου. Ούδεις ἐξ αὐτῶν πρέπει νὰ μείνῃ χωρὶς φοίτησιν εἰς μίαν Κατωτέραν ἐπαγγελματικὴν ἢ τεχνικὴν σχολὴν διετοῦς διαρκείας. Οἱ εἰς τὴν κατωτέραν ταύτην βαθμίδα διακρινόμενοι δέον νὰ εὑρίσκουν δυνατότητας, δπῶς φοιτήσουν εἰς Μέσας ἐπαγγελματικὰς καὶ τεχνικὰς σχολάς, ἀφοῦ καὶ εἰς τὰς κατωτέρας τοιαύτας θά παρέχεται δχι ἔηρά τεχνικὴ ἄσκησις, ἀλλὰ καὶ συμπληρωματικὴ γενικὴ μόρφωσις.

Ἡ συμπλήρωσις τῆς εἰδικῆς καταρτίσεως καὶ διὰ μαθημάτων γενικῆς μορφώσεως δὲν παραμερίζει μόνον τὴν ἄλλοτε κρατούμσαν ἀντίληψιν, δτὶ πᾶσα σπουδὴ ἐπαγγελματικῆς ἔτοιμασίας θέτει τέρμα εἰς τὴν γενικὴν μορφωτικὴν ἔξελιξιν, ἀλλὰ καὶ ίκανοποιεῖ ἐν ἐπίμο-

νον αἴτημα, τὸ δποῖον ὃι ίδιοι οἱ ἐπαγγελματίαι προβάλλουν, δτι τοὺς χρειάζεται περισσοτέρα γενική μόρφωσις ἀκριβῶς χάριν τῆς εύδο- κιμήσεως εἰς τὸ ἐπάγγελμά των. Χρειάζονται περισσοτέραν γλωσσι- κὴν κατάρτισιν, ἵνα διεξάγουν καλλίτερον τὴν ἀλληλογραφίαν των, ἵνα διαπραγματεύωνται εύχερέστερον τὰ τῆς τοποθετήσεως τῶν προϊόντων τῶν καὶ παρακολούθοιν δλα τὰ δημοσιεύματα τὰ σχετικά μὲ τὴν ἑξέλιξιν τοῦ κλάδου τῶν.

Χρειάζονται περισσοτέραν δικαιοθανάτικήν και λογιστικήν κατάρτισιν, ένα δύνανται νὰ διεξάγουν μόνοι των τάς άναζητήσεις χρηματοδοτήσεως από έπαγγελματικάς Τραπέζας και προϋπολογίζουν τὴν οἰκονομικήν πορείαν τοῦ ἔργου των. Χρειάζονται περισσοτέραν κοινωνιολογικήν κατάρτισιν, ένα σχηματίζουν ἐνώσεις δύμοιειδῶν ἔργων και συνεργατικάς και ἑταιρείας προαγούσας τὸν κλάδον των, ένα αὐτοδιευθύνωνται, ἐλευθερούμενοι ἀπό κηδεμονίας προσώπων ξένων πρὸς τὸ έπαγγελμά των.

Τὸ θέμα τοῦτο, θιγὲν ἥδη προηγουμένως εἰς τὰ καθέκαστον,
τακτοποιεῖται ως ἀκολούθως.

3. Ἡ διδασκαλία εἰς τὰς Ἐπαγγελματικὰς
καὶ τεχνικὰς σχολάς.

‘Η διδασκαλία εἰς τὰς ἐπαγγελματικὰς σχολάς ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ μεταδώσῃ εἰς τοὺς φοιτῶντας τὴν τεχνικὴν καὶ τὰς μεθόδους ἀσκήσεως ἐνδεξαμένης ἐπαγγέλματος. Ἀποβλέπει δημοσίᾳ συγχρόνως νὰ διαμορφώσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν δρθήν θέσιν ἔναντι τοῦ ἐπαγγέλματος, τὸ δποῖον ἔξελεξαν νὰ ἀσκήσουν.

"Άλλοτε σκοπός έκάστου έπαγγέλματος προεβάλλετο ή έπιτευξις καὶ τὸ δυνατὸν μεγαλυτέρου κέρδους. Σήμερον δὲ σκοπός οὗτος συναδεύεται καὶ ἀπὸ ἄλλας εὐγενεστέρας έπιδιώξεις. Ἐπιζητεῖται ή βελτίωσις τῆς ποιότητος τῶν παραγομένων, ή μείωσις τῆς δαπάνης παραγωγῆς καὶ ή ἐλάττωσις τόσον τοῦ κόπου, δσον καὶ τῆς σπατάλης ύλικῶν κατ' αὐτήν. Οὕτως έπιτυγχάνεται ή αὔξησις τῆς παραγωγικότητος μιᾶς χώρας.

Παραλλήλως πρός ταῦτα πρέπει νὰ διδάσκεται ὁ μέλλων ἐπαγγελματίας νὰ διαμορφώσῃ ἐν νέον πνεῦμα, ἐν ἐπαγγελματικὸν ἥθιος. Ἔτοις ἐπαγγελματικὸν εἶναι ἀκριβῶς ἡ συναίσθησις, ὅτι πᾶν ἐπάγγελμα δὲν εἶναι ἀπλῶς μέσον πλουτισμοῦ, ἀλλὰ μέσον προαγωγῆς τοῦ συνόλου. Βεβαίως ἡ ἰδέα τῆς ἀμύλλης καὶ πρωτοβουλίας δέον νὰ κεντρίζεται, ἀλλ' ὅχι μὲ τὸν στενὸν ἀτομιστικὸν χαρακτῆρα τῆς ἀλλοτε, τοῦ ἄνευ μορφώσεως καὶ καλλιεργίας ἐπαγγελματίου.

‘Η ανθρωπιστική άγωγή δέον δικόμη να παρέχεται δμού μετά

τής εἰδικῆς έπαγγελματικῆς έκπαιδεύσεως. 'Ορθως παρετηρήθη, ότι διέπαγγελματίας, είναι τεχνικός είναι, είναι έμπορος, πρέπει να άρχιζε μορφωνόμενος μὲ τὴν τέχνην τῶν ἀριθμῶν, νὰ τελειώνῃ δμως μὲ τὴν ἐπιστήμην τῶν χαρακτήρων. Τὸ ψυχικὸν στοιχεῖον ἔχει ἀποφασιστικὴν σημασίαν διὰ πᾶσαν ἐργασίαν. Ή μόρφωσις τῆς συνειδήσεως καὶ τὸ ουναίσθημα τῆς εὔθυνης, ἡ ἀντίστασις εἰς σκέψεις ἢ καὶ πιέσεις πρὸς κερδοσκοπίαν, λόγῳ ἀνυπαρξίας ἐλέγχου ἢ κυρώσεων, δέον νὰ ἀποτελοῦν ἐπιδίωξιν τῆς ἐπαγγελματικῆς ἀγωγῆς.

Δὲν πρέπει νὰ ζητήται προσαρμογὴ τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ ἐπάγγελμα, ἀλλὰ προσαρμογὴ τοῦ ἐπαγγέλματος εἰς τὰς ἀνωτέρας ἀπαιτήσεις τῆς ψυχῆς. 'Ο Γερμανὸς παιδαγωγὸς Foerster παρετήρει, διὰ τοῦτον ἐκάστου τεχνικοῦ δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ μόνον ἡ ἐπιστήμη καὶ τὸ Laboratorium, ἀλλὰ καὶ ἡ κατηγορικὴ προστακτικὴ τῆς ἡθικῆς συνειδήσεως, ἡ λέγουσα « πρᾶττε οὕτως, ὅστε αἱ ἀρχαὶ τῆς θελήσεώς σου, νὰ δύνανται νὰ γίνουν καθολικοὶ νόμοι ».

Τὰ ὡς ἄνω ὑποδεικνύουν, διότι δέον νὰ διδάσκωνται εἰς πᾶσαν ἐπαγγελματικὴν σχολὴν τρεῖς βασικοὶ κλάδοι μαθημάτων, γενικά μαθήματα, εἰδικά μαθήματα καὶ πρακτικά μαθήματα.

Γενικὰ μαθήματα.

1ον. **Η ἡθικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀγωγὴ** θὰ πληροφορῇ τὸν μαθητήν, διότι διάνθρωπος δὲν ζῇ ως ἄτομον χωριστόν, ἀλλὰ ἐν κοινωνίᾳ. "Οτι πᾶσα κοινωνία ἔχει ἥθη καθωρισμένα, τὰ δποῖα είναι ἀπαιτήσεις τῆς συνειδήσεως μας. Ταῦτα καὶ ἀναλύονται εἰς τὰ καθ' ἔκαστον.

2ον. **Η Κοινωνικὴ Οἰκονομικὴ** θὰ παρέχῃ διδασκαλίαν περὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν τὰ δποῖα τὰς Ικανοποιοῦν. Περὶ παραγωγῆς τῶν ἀγαθῶν διὰ τῆς ἐργασίας καὶ καταμερισμοῦ τῶν ἔργων διὰ τῶν ἐπαγγελμάτων, περὶ συνεχοῦς ἐξελίξεως τῆς οἰκονομίας καὶ τῶν σταδίων ἀπὸ τὰ δποῖα διῆλθε, περὶ δργανώσεως τῆς παραγωγῆς σήμερον, περὶ τῶν μεθόδων ἐργασίας εἰς τὰ διάφορα ἐπαγγέλματα καὶ περὶ τῆς δλης ἐθνικῆς παραγωγῆς ἐνδεκτούς.

3ον. **Τὰ Μαθηματικὰ καὶ Φυσικὰ μαθήματα** θὰ διδάσκουν δλα τὰ σχετιζόμενα πρὸς τὰς ἐφαρμογὰς εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν ζωὴν τῶν κλάδων τούτων.

4ον. **Τὰ Γλωσσικὰ μαθήματα καὶ ἡ δικησίας** εἰς αὐτὰ θὰ ἀναφέρωνται κατὰ προτίμησιν εἰς θέματα τῆς συγκεκριμένης ζωῆς, τόσον περὶ πραγμάτων καὶ ἀγαθῶν καὶ ἀνταλλαγῶν, δοσον καὶ περὶ σχέσεων καὶ πράξεων σχετιζόμενων μὲ ταύτας.

5ον. **Η Ψυχολογία τοῦ προσώπου καὶ τοῦ ἐπαγγέλματος** θὰ διδά-

σκη τὴν διαμόρφωσιν τῆς ἀτομικῆς ψυχικῆς ζωῆς καὶ τοὺς παράγοντάς της, τὴν κοινωνικὴν ψυχολογίαν ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ ἐπαγγέλματος, ὡς καὶ ἄλλα συναφῆ.

6ον. **'Η 'Υγιεινὴ τοῦ προσώπου καὶ τοῦ ἐπαγγέλματος** θὰ καθοδηγῇ τὸν μορφωνόμενον πῶς νὰ διατηρῇ τὴν εύεξίαν του ἀτομικῶς, ἄλλα καὶ πῶς νὰ προφυλάσσῃ τοὺς ὅπ' αὐτὸν ἐργαζομένους ἐξ ἐπαγγελματικῶν νοοημάτων, ἀτυχημάτων καὶ προώρου φθορᾶς τῆς ύγειας.

Εἰδικὰ μαθήματα.

Ταῦτα δρίζονται ἀναλόγως τοῦ εἴδους τῶν ἐπαγγελμάτων τῆς ἔλληνικῆς οἰκονομικῆς ζωῆς. Ἐπαγγέλματα καθ' ὅμαδας ἀσχολιῶν ἀπαιτοῦνται εἰδικευμένας γνῶσεις εἰναι: 1ον ἡ γεωργία, κτηνοτροφία καὶ δασοπονία, 2ον ἡ μεταποίησις τῶν προϊόντων τούτων, 3ον ἡ οἰκοδόμησις καὶ βιομηχανία ξύλου, 4ον ἡ μεταλλουργία καὶ μεταλλικὴ κατασκευα, 5ον αἱ μεταφοραὶ καὶ ἐπικοινωνίαι, 6ον δὲ λεκτρισμὸς καὶ αἱ μηχαναὶ, 7ον αἱ χημικαὶ βιοτεχνίαι, 8ον τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ τραπέζιτική, 9ον αἱ ὑπηρεσίαι ύγειας καὶ 10ον αἱ ὑπηρεσίαι τουρισμοῦ.

Πρακτικὴ ἀσκήσεις.

Αὕτη πρέπει νὰ εἰναι πλήρης, καθ' ὅλα τὰ ἔτη, μὲ καθωρισμένας ὅρας τόσον εἰς τὸ ἐβδομαδιαῖον πρόγραμμα, ὃσον καὶ διὰ κατασκευῶν ἐκτεινομένων εἰς εὐρύτερον χρονικὸν διάστημα, ὥστε νὰ σχηματίζῃ δὲ μαθητὴς σαφῆ ἀντίληψιν περὶ προγραμματισμοῦ ἐργῶν. Ἐδῶ πάντοτε πρέπει νὰ μνημονεύεται ἡ γνώμη τοῦ Kant δτι: « "Οπως ἡ πρᾶξις ἀνευ θεωρίας εἰναι τυφλὴ οὖτω καὶ ἡ θεωρία ἀνευ πράξεως εἰναι κενή».

'Ο ἔξοπλισμὸς εἰναι ἡ ἀπαραίτητος προϋπόθεσις τῆς πρακτικῆς ἀσκήσεως εἰς πᾶσαν ἐπαγγελματικὴν σχολήν. Εἰς Ναυτικὴν Σχολὴν τὸ πλοῖον εἰναι ἀπαραίτητον. Εἰς μίαν Σχολὴν Ἀλιείας τὸ ἀλιευτικὸν συγκρότημα, εἰς μίαν Τεχνικὴν τὸ μηχανουργεῖον, εἰς μίαν Γεωργικὴν τὸ ἀγρόκτημα καὶ τὰ μηχανῆματα καλλιεργείας, εἰς μίαν Χημικὴν Σχολὴν τὸ ἐργαστήριον μὲ ἀτομικάς θέσεις πειραματισμοῦ.

'Η ἀποπτεία κατ' ἄτομον καὶ δὲ προσωπικὸς χειρισμὸς ὁργάνων καὶ μηχανῶν δι' ἐργασίας τεχνικῆς, ὡς καὶ κατασκευῶν πραγματικῶν εἰναι ποὺ διδάσκει καὶ οὐχὶ οἱ λόγοι.

Αἱ διδασκαλίαι μὲ εἰκόνας ἢ κινηματογραφικάς ταινίας μόνον ὡς ουμπλήρωμα ἔχουν ἀξίαν. Οἱ διδάσκοντες πρέπει νὰ ἀνήκουν δργανικῶς εἰς ἑκάστην σχολήν, ὥστε νὰ σχηματίζεται σύλλογος διδασκόντων, φορεύς τοῦ πνεύματος τῆς σχολῆς, δοτις νὰ γνωρίζῃ ἀτομικῶς τοὺς μαθητάς, τὴν ψυχοσύνθεσίν των καὶ τὰς Ικανότητάς

των. Νὰ καθοδηγῇ. Νὰ διεκδικήσει τὴν διδηγητικὴν ἑκείνην τὴν γεννώσαν τὸ ἐπαγγέλματικὸν ἥθος.

Ἄγαλογον διδακτικὸν ἔργον δέον νὰ ἐπιτελοθν εἴτε αἱ Κατώτεραι ἐπαγγελματικαὶ σχολαῖ, αἱ δεχόμεναι τὸν δγκον τῶν ἀποφοίτων τοῦ λαϊκοῦ σχολείου, εἴτε αἱ Σχολαὶ μαθητείας αἱ ἀναλαμβάνουσαι τὴν μόρφωσιν τῶν ἥδη ἐντεταγμένων εἰς ἐργασίας καὶ ἐπαγγέλματα.

Ἐπιβάλλεται δργάνωσις σχολείων εἰς ἐργοστάσια, δπου νὰ παρέχεται 1ον τεχνικὴ εἰδίκευσις ὑπὸ διδηγίαν διδασκάλου τεχνικοῦ, 2ον προσανατολισμὸς ἐκάστου ἀναλόγως τῶν δεξιοτήτων ποὺ ἐμφανίζει ἐντὸς τῆς ἐργασίας του, 3ον προσπτικὴ ἀνόδου ἐν τῇ ἐργασίᾳ ὑποδεικνύουσα τὰς Ικανότητας δὲς δέον νὰ ἀποκτήσῃ δ νέος, 4ον ἀρχαὶ ἐπαγγελματικοῦ ἥθους ἀναφερόμεναι εἰς τὴν τελειοποίησιν ἐκάστου ἔργου ἀπὸ τὸν εἰς αὐτὸ ἐντεταγμένον, εἰς τὸ συναίσθημα εύθύνης δι' δ, τι παράγει οὗτος, εἰς τὸ συναίσθημα κοινότητος πάσης ἐπιχειρήσεως, ως κοινωνικῆς λειτουργίας καὶ τέλος εἰς τὴν διόρθωσιν τῆς κακῆς ψυχολογικῆς κληρονομίας τοῦ παρελθόντος, περὶ ἐργασίας ως δουλείας καὶ ἔχθροτητος διὰ τὴν μηχανὴν προελθούσης ἀπὸ τὴν περίοδον, καθ' ἥν δ ἐργάτης ἥτο πράγματι διούλος τῆς μηχανῆς, ἡ ἐν τῷ ἔργοστασιῷ ὑπηρεσία ἥτο ἀνθυγιεινή, ἡ δμοιομορφία τοῦ ἔργου τὸν ἔξουθένωνε καὶ ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλισις δὲν ὑπῆρχε.

Αἱ ἐργατικαὶ ἐνώσεις, αἵτινες ἥσαν ἄλλοτε ἐνώσεις πάλης, δέον νὰ γίνουν βαθμηδὸν ἐνώσεις συνεργασίας διὰ βελτίωσιν τοῦ δλου ἔργου εἰς ἐκάστην μονάδα τεχνικῆς δραστηριότητος μιᾶς χώρας.